

HENNY THIJSSING-BOER

# Stil verlangen



GROTE LETTER BIBLIOTHEEK  
DEVENTER

Het was op 14 mei 1948, toen het dorp die ochtend werd opgeschrikt door het plotselinge overlijden van Metje Steenhoven. Metje had maar zesenvijftig jaar mogen worden en via de spaarzame berichten die vanuit haar huis naar buiten kwamen, hoorde men dat ze in haar slaap door een hartstilstand was heengegaan. Arme vrouw...

De zorg van de dorpelingen ging echter uit naar degenen die ze had achtergelaten. Dat waren haar man Eibert, die vier jaar jonger was dan Metje, en hun enige dochter Renate. Haar naam vooral lag op ieders lippen, want wat moest er worden van het meisje nu haar moeke er niet meer was om voor haar te zorgen? Men vermoedde dat Eibert het weleens erg moeilijk zou kunnen krijgen met Renate, maar niemand durfde bij hem aan te kloppen om te vragen of hij hulp nodig had. Dat deed je niet bij mensen die zich van iedereen afzonderden. Als je op een dorp als het hunne

om wat voor reden ook uit de toon viel, kon je bijna geen helpende hand verwachten.

Trouwens, alleen het huis al; dat straalde nou niet bepaald iets uitnodigends uit! Het was een boerenbedoeninkje, waarin Metje jarenlang met Eibert en Renate had gewoond. Het was een grensgeval, zoals de dorpelingen het uitdrukten. Daarmee doelde men op de ligging. Het langwerpige huis stond aan de Dorpsstraat, het bedrijfsgedeelte aan de achterkant van het huis, bestond uit een schuur en een paar houten loodsen. Van daar uit had men die wijde vergezichten die zo kenmerkend zijn voor het platteland van Groningen. Het bedrijf stond zagezegd op de ruimte, het woonhuis in het dorp.

De hoge, verweerde stoep in het midden van de voorgevel werd aan weerszijden geflankeerd door drie smalle ramen waarvoor de vitrages altijd potdicht hingen. En, als kon het huis werkelijk geen inkijk verdragen, waren bovendien de groene luiken voor de ramen altijd gesloten. Voor de volle breedte van het huis stond een metershoge heg die ook nog eens zorgde voor de nodige privacy. Metje Steenhoven was een zonderlinge vrouw, ze was mensenschuw geweest. En die kwaal had

ze jammer genoeg overgebracht op haar dochter, Renate.

Eibert en Metje waren op latere leeftijd getrouwd, Metje was al achtendertig geweest toen Renate werd geboren. En vanaf die tijd, herinnerden de dorpsbewoners zich, had Metje zich in haar huis opgesloten. Renate had vroeger als kind de lagere school bezocht, maar toen al was ook zij een wat vreemd kind geweest. Ze was altijd op het allerlaatste moment de klas binnen geschoven en na schooltijd rende ze op een drafje terug naar huis. Net alsof ze door iets of iemand op de hielen werd gezeten en ze zich slechts veilig voelde bij haar moeke thuis.

Metje en haar dochter waren wereldvreemd, fluisterde en roddelde men er lustig op los, maar dat kon je van Eibert Steenhoven niet zeggen. Hij was normaal, wat stil en in zichzelf gekeerd, dat wel, maar wat mocht je anders verwachten van een man met twee van die schuwe 'vogels' in huis! Eibert was een serieuze, harde werker, overdag gunde hij zijn handen geen rust, maar 's zondags in de kerk vouwde hij ze. Hij sloeg nooit een kerkgang over en in de zogenaamde grote kerk had hij zijn eigen vaste plaats. Elke zondag leek

Eibert naar de kerk te komen om er voor drie mensen tegelijk te bidden, want Metje bleef thuis en zij hield Renate angstvallig bij zich.

Eibert boerde op een bedrijfje met zo'n twintig bunder land. Daar verbouwde hij 's zomers voornamelijk witte kool op, die hij na de oogst afleverde bij een fabriek in een naburig dorp. Daar werd er vervolgens zuurkool van gemaakt. In de herfst had hij zijn handen vol aan het rooien van aardappelen, voederbieten en het plukken van de spruiten waar hij jaarlijks een paar bunder van verbouwde.

Eibert was van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in de weer. Hij had geen tijd gehad om zich met Renate te bemoeien, de zorg voor haar had hij volledig aan Metje overgelaten. Maar nu stond hij alleen voor de taak om Renate, een bang en schuw achttienjarig menskind, verder 'groot' te brengen.

Moeke Metje had haar dochter van kleins af ingeprent dat de buitenwereld érg boos was, dat zij die moest schuwen zoals ze dat zelf deed. Door drukke werkzaamheden en vertrouwen in Metje, had Eibert niet ingezien hoe zijn vrouw haar enig kind al die lange jaren had geïndoctrineerd, en Renate had op den duur niet beter geweten. Zij had het voor-

beeld van haar moeke opgevolgd en was geworden als zij.

Vijf dagen na haar heengaan werd Metje begraven, daarvóór had men al vernomen dat Eibert in stilte afscheid van haar wilde nemen. Er zou geen rouwdienst worden gehouden, de dominee zou alleen op het kerkhof een kort afscheidswoord uitspreken.

Die ochtend bleef iedereen zoveel mogelijk binnen, men nam het nodige eerbetoon in acht, maar van achter vele ramen werd de begrafenisstoet begluurd. Ach heden, het mocht niet eens een stoet genoemd worden. Want achter de lijkwagen liep Eibert in zijn zondagse zwarte pak en naast hem Berend Drenth, die sinds kort knecht was bij Eibert. Renate schitterde door afwezigheid. Zou het arme meisje zelfs niet de moed hebben gehad om haar moeke op haar laatste reis te vergezellen, vroeg men zich onder de indruk af.

Vol nieuwsgierigheid richtten velen hun blik op Berend Drenth, want hij zou hun kunnen vertellen hoe het er bij Eibert in huis aan toe ging! Men had Berends moeke, Berthe Drenth, er al eens over aangesproken, maar die liet niks los. Berthe placht neutraal te zeggen: 'Berend werkt daar nog maar kort en al

zou hij iets meer weten dan jij en ik, dan nog zou hij zijn mond houden. Onze jongen is geen praatjesverkoper en daar zijn wij trots op!’ Het was duidelijk, Berthe Drenth wilde niks loslaten en Berend al evenmin, want als men hem voorzichtig polste zei hij: ‘Als je iets wilt weten moet je bij Eibert zijn. Niet bij mij.’

Voor de dorpelingen bleef er niets over dan gissen en raden, maar de werkelijkheid was, dat Berend niets kon vertellen. Omdat ook voor hem de deur naar het woonhuis gesloten bleef. Berend vond zichzelf niet nieuwsgierig aangelegd, toch had hij zich er in de afgelopen tijd een paar keer op betrappt dat hij naar het huis had gegluurd in de hoop een glimp op te vangen van Metje – die toen nog had geleefd – of van Renate. Metje had hij weleens van een afstand gezien, hij had geweten dat ze zesenvijftig jaar was, maar ze had eruitgezien als een vrouw van tachtig. Ze liep voorover gebogen, droeg sombere, donkere kleren en altijd een zwart bloemetjesschort. Op een keer had hij naar haar geknikt, maar toen was Metje het huis ingeschoten alsof hij haar iets lelijks had aangedaan.

Van Renate had hij ook eens een glimp op-

gevangen en toen had hij geschrokken gedacht: lieve deugd, ze lijkt zeker niet op een meisje van achttien! Ze liep net als haar moeder voorovergebogen, droeg dezelfde soort donkere kleren, zag er haast even ouwelijk uit als zij. Een paar dagen geleden was hij bezig geweest in een van de loodsen toen hij had gevoeld dat hij door iemand werd begluurd. Hij had door het raampje naar buiten gekeken en had Renate toen duidelijk gezien. Ze had voor het keukenraam gestaan, aan de achterkant van het huis. De anders zo potdichte gordijnen waren iets opengeschoven geweest en in het vrijgekomen kleine kiertje had hij haar gezicht gezien. Toen had hij geweten: ze is niet oud, maar jong en bloedmooi! Haar gezichtje was bleek en dat kwam, vermoedde hij, omdat ze nooit buiten kwam. In de gauwigheid van het moment had hij gezien dat ze donker haar had. Ze droeg het in een vlecht die ze rondom haar hoofd had vastgezet. Een ontzettend stijve haardracht voor zo'n jong ding, was door hem heen geflitst en toen had hij haar ogen gezien. Die waren groot, amandelvormig en heel donker. En ze stonden heel droef. Ze hadden hem gefascineerd, omdat ze zo duidelijk domineerden in het blanke ge-

zichtje. Arm mensenkind. Toen ze in de gaten had gekregen dat hij haar aangaapte was ze opeens in een aalvlugge beweging verdwenen. De gordijnen waren weer gesloten en ze had zich weer verscholen, maar sindsdien was Renate Steenhoven niet uit zijn gedachten geweest. Thuis had hij er niets van gezegd en toen zijn moeke eens vroeg of hij 'het kind' weleens had gezien, had hij ietwat stug gezegd: 'Nee, moeke, maar ik ben daar ook niet voor haar, 'k ben er voor het werk, moeke!'

'Ja, mijn jongen, ik weet het,' had moeke gezegd. Ze hadden elkaar begrepen, een goed verstaander heeft vaak maar een half woord nodig.

'Amen,' hoorde hij de predikant zeggen en toen pas schokte Berend Drenth in de realiteit terug. Hij keek opzij naar zijn werkgever en toen hij zag dat er een paar tranen over Eiberts wangen biggelden, legde hij troostend een hand op zijn schouder. 'Rustig maar...'

Eibert staarde naar het graf waarin zijn vrouw was neergelaten. Hij wiste langs zijn ogen en prevelde: 'Metje is nu hopelijk bij haar hemelse Vader, zij is uiteindelijk goed terechtgekomen. Maar hoe het verder moet met mij...?'

‘Als je hulp nodig hebt kun je op mij rekenen, Eibert!’

Een matte glimlach over een immens droef gezicht. ‘Dat weet ik en ik ben blij met jou. Het viel voor mij niet mee een flinke knecht te vinden, niemand werkt nu eenmaal graag bij mensen die als zonderling te boek staan.’

‘Je moet je van de kletspraat van de mensen maar niks aantrekken, ik doe daar tenminste niet aan mee.’

Ze waren terug bij Eiberts huis toen hij naar Berend opkeek. ‘Ik wil je graag bedanken. Je was een steun voor me. Helemaal alleen zou ik het nog moeilijker hebben gehad. Ik zou je graag iets willen aanbieden, een kopje koffie is toch wel het minste, maar... ik kan je niet binnen vragen. Renate zou erg van je schrikken en dat moet ik nou juist voorkomen. Ze is al zo van streek, ze mist haar moeke.’

‘Je hoeft je tegenover mij niet te verontschuldigen, Eibert. Ik begrijp het wel. Ik trek mijn overall aan en dan ga ik weer aan het werk. Bekommer jij je maar om Renate. Ik kan je alleen veel sterkte wensen in deze moeilijke tijd en naar mijn gevoel is dat veel te weinig.’